

Mire jó a „varázsvessző”

Interjú Nagy Sándorral az Árvízvédelmi és Folyószabályozási Osztály leköszönő szakágazati vezetőjével

Nagy Sándor 1984-től ebben az irodában és ezen a helyen dolgozott nyugdíjazásáig

Fiatalabb kollégáink kedvéért, és hogy az olvasók is jól átlássák, tekintsük át pályafutásod fontosabb állomásait. Kezdjük úgy, hogy miért, hogyan lettél vízügyi és milyen pályát futottál be a vízügyi igazgatóságnál? Jól tudjuk, hogy Te is vízügyi dinasztiából származol?

Valóban így van. Majdnem beleszülettem a vízügybe. 1958-ban került apukám a Ludadi csatornaórházhoz, ami a Hosszúfoki-főcsatorna 5000-es szelvényében volt. Ekkor mindössze másfél éves voltam. Ott éltem meg jó néhány belvízvédekezést. Az 1960-as években elég jó belvizek voltak, nekem borzasztóan tetszettek a szivattyúk. Akkoriban MIA-MIB típusú szivattyúkat láttam, 300 l/perc körüli vízhozammal, amely szivattyúkat kurbilis módszerrel kellett életre kelteni. Így fiatal koromban gépészmérnök akartam lenni.

Arra emlékszem, hogy rajzolgattam, tervezgettem, az akkori pótkocsis autóbuszok összerák meghajtását akartam megoldani, ez volt az első eltévelyedésem. Szerettem a járműveket és az elektromosságot is. Amikor 7-8. osztályban a pályaválasztás szóba került, apukám mondta, hogy legyek vízügyi, merthogy ebben tud segíteni: állást keresni, ösztöndíjat szerezni. De én mondtam, hogy nem! Én gépészmérnök leszek. Aztán eljött az 1970-es árvíz, ami ezt a koncepciót nálam teljesen felülírta.

1970-ben én hetedik osztályos voltam. A békési II. sz. iskolába jártam, ami a Rákóczi úton van, a mostani rendőrség épületével szemben volt. (Ez a rendőrségi épület korábban a Hosszúfoki Ármentesítő Társulat székháza volt). Hamarabb fejeztük be az iskolát, nem volt évzáró ünnepség sem, mert kellett a tornaterem az árvízvédekezésben közreműködők részére. Én koleszos voltam a Jantyik utcában, magamhoz vettem a cuccomat és kezemből a bizonyítvánnyal indultam haza Ludadra kerékpárral, ami 8 km-re volt Békéstől. Ahogy felértem a Körös gátjára, megláttam, hogy teljesen tele van a meder. Félelmetes és nagyon jó élmény is volt egyben. Olyan magas volt a víz, hogy az acélszerkezetű híd két oldalán homokzsákos nyúlógátat építettek, mert egyébként a pályaszint is víz alá került volna. Át akartam menni rajta, de az ott lévő rendőrök megállítottak, és közölték, hogy nagyon veszélyes az átkelés, ezért szó sem lehet róla. De én bizonygattam, hogy a túlsó oldalon lakom, otthon van anyukám, vár engem, hová menjek, mit csináljak? Végül megsajnálta, közölték, hogy a kerékpáromra fel nem ülhetek, tolva, óvatosan a híd közepén átkelhetek. Ez

az átmenetel volt az az élmény, ami után megváltozott a pályaválasztási elképzelésem és azt mondtam, hogy akkor én vizes mérnök akarok lenni és árvízvédelemmel szeretnék foglalkozni.

Hozzá kell tenni, hogy az 1970-es árvízben az apukám is részt vett, éppen úgy, mint napjainkban, akkor is összeszedték a gát,- és csatornaőröket és levitték őket a szegedi vízügy területére segíteni. Apu a Szőke Tisza hajószállón lakott, és a kollegáival részt vett a makói buzgár bevédésében Báthori Feri bácsival, egy másik gáttal. Mi pedig otthon maradtunk anyukámmal és a testvéremmel és az otthoni gazdaságot láttuk el közösen. Az árvíz elmúltával apu hazakerült és mondtam neki, hogy meggondoltam magam és én is vízügyes szeretnék lenni. Ennek a döntésemnek mind a két szülőm nagyon örült.

Amikor elérkezett az 1971-es év, amikor pályát kellett választani, és első lépésben technikumba, szakközépiskolába kellett menni. De olyan pechem volt, hogy a békéscsabai technikumban - ahol nagyon sok vízügyes végzett azelőtt és azután is - éppen abban az évben nem indult vízügyi képzés, csak út és hídépítés. Így a legközelebbi vízügyes képzés Szegeden volt, tehát a jelentkezési lapra a szegedi Tiszaparti Gimnázium és Vízügyi Szakközépiskolát jelöltem meg, ahova fel is vettek. Nagyon jó dolgokra emlékszem, nagyon jó szakmai tanáraink voltak, a gyakorlati oktatás is nagyon precíz volt. Jók voltak a kötelező nyári gyakorlatok, pld. a Baktói-csatornát tisztítottuk ki, szintező kereszttel, rézsú kitűzéssel határoztuk meg, hogy hogyan kell azt lenyesni. Voltak más jellegű szakmai munkánk is, pld. a szegedi vízügy épülő irodaházánál betonozásban közreműködtünk. A szegedi biológiai intézetnél a műszaki átadás előtt a göngyölegeket dobtuk ki az emeletről. A nyári gyakorlat kötelezően eltöltött idő volt.

Érdekes volt az a szakmai rész is, amikor a vízügyi szakközépiskolák között rendeztek tanulmányi versenyt. Harmad- vagy negyed éves voltam, amikor ezt a versenyt Tasson rendezték meg, a Ráckevei Dunaág alsó torkolatánál. Az iskolánkból 4 embert vittek erre a versenyre, név szerint Dobi Laci, Enyedi András, Csáki Imre és Én. Nekem olyan pechem lett, hogy negyedik lettem az országos rangsorban, holott az első három helyezettet felvették a műszaki egyetemre automatikusan, a negyedik helyezettnek meg már a felvételért keményen meg kellett dolgoznia. Így később nekem is végig kellett csinálnom a felvételiket. Jó lett az érettségim is, így elsőre fel is vettek. Egyébként a szakközépiskolánk jól felkészített bennünket, mert mind a négyen – akik jelentkezünk – felvétel nyertünk.

Utána 11 hónap katonaság következett, talán annyi szerencse volt benne, hogy a katonaság is Szegeden volt, miután négy évet laktam Újszegeden a Bérkert utca 1. sz. alatt, most átköltöztem a Petőfi sugárút végén lévő Zalka Máté Laktanyába, ahol az MN 11753 műszaki zászlóalj tagja lehettem honvédként.

Ezután 5 év a műszaki egyetem következett, ahol 1981-ben szereztem meg a diplomámat.

Közben az első évfolyam második félévében jöttünk be a vízügyhöz először az apukámmal, hiszen bevállalta, hogy tud segíteni. Pálincás Lajos volt a főmérnök akkor, az irodájában megtárgyaltuk a dolgot és végül a vízügy tanulmányi ösztöndíjat kötött velem, ami nagy segítség volt. Alkalmi munkásként korábban is dolgoztam a Körös-vidéki Vízügyi Igazgatóságnál, így például az 1974-es árvízvédekezésben vízörként vettem részt a Simaháti gátörjárásban, de 1980-as árvíznél már gátör-helyettes is voltam. Később – amikor a műegyetemen 3. éves voltam - 1979-ben szakmai gyakorlatot kellett tenni, így egy hónapot a

vízügynél töltöttem el, az árvizes osztályon. Akkor Lázi bácsi (Gyöngyösi Lázár) volt az osztályvezető, aki Galbáts Zoltánt bízta meg, hogy konzulensem legyen. Ő adott is egy kvázi önálló munkát, aminek az volt a lényege, hogy akkor a Fekete- Körösön árvizes fejlesztés folyt, ami hullámtéren belüli földmunkával járt. A munkák elvégzését befolyásolják a hidrológiai események, a vízemelkedés, ezért hálós ütemtervet kellett szerkesztenem és egy összefoglaló leírást készítenem róla, amit aztán a műszaki egyetemen az építés-szervezés tantárgyban bemutatam. Jó lett, ötöst kaptam rá Lánkos tanár úrtól. Az egyetemet úgy végeztem el, hogy utóvizsgám, évisméltésem nem volt, amire azt mondták, hogy nagyon ritka. Két alkalommal volt, amikor rezgett a lécz (kettést kaptam), ezeket majd a későbbiekben elmesélem.

Tegyünk egy kis kitérőt a vízügytől, hiszen a zene és a sport is közel áll hozzád, mesélnél erről is nekünk?

A zene és a sport is fontos számomra. Volt két táncsoportom, az egyik az általános iskolában, a másik pedig a gimnáziumban. Mindkettőben én voltam a zenész, tangó-harmónikáztam. A billentyűs hangszerekhez kapcsolódó játéktudásomat saját magam sajátítottam el, illetve kezdetben volt, aki segített, a szomszédunk Ludadon egy legényember, aki először harmóniumon tanított meg játszani, majd a harmonikán az alapokat, de onnan kezdve saját magam képeztem. A táncsoportban való közreműködésem jó élmény volt, hiszen jártunk selejtezőkre. Az EDÜ-re (Erkel Diák Ünnepe) viszont sajnos nem jutottunk el. Szarvason volt a válogató, éppen lemaradtunk, de azért örültünk, hogy odáig is eljutottunk.

Már a középiskolában érdekelt a sport. Kajakoztam Dobi Lacival, Kovács Palival az akkori SZEOL-ban. Aztán a műszaki egyetemen Osváth Sanyi haverommal, - aki a kollégiumban szobatársam volt egy fél évig -, sportlövészetre jártunk kispuskával, a Műegyetem K. épületének alagsorába. (Ez volt az az alagsori lövészterem, amely kb. 10 évvel ezelőtt tragikus körülmények között kiégett.) Utána bekerültem a BHG bűvárlukba, valamikor a második-harmadik évben, végül az utolsó két évben sárkányrepültem. A nyári szüneteket időnként bűvár,- repülő táborokban töltöttem, de legtöbbször hazajöttem szüleimhez, akik ekkor már Köröstarcsán, a Simaháti gátórházban laktak.

Térjünk vissza a vízügyhöz, a diploma megszerzése után azonnal elkezdted dolgozni?

Amikor 1981. június 16-án megszereztem a diplomát két napon belül felhívott Pálincás főmérnök és megkérdezte, hogy mikor akarok menni, dolgozni? Így gyakorlatilag már a következő héten munkába állhattam volna, de én máshogy gondoltam egy kicsit. Mondtam neki, hogy nem volt könnyű a diploma megszerzése ezért én azt gondoltam, hogy a nyári szünet a pihenés ideje, a sporté, a táborozásé, ezért szeptember 1-jén mennék dolgozni. Ezt a kérésemet a Főmérnök Úr elfogadta, így végül 1981. szeptember 1-től dolgoztam az árvizes osztályon, előadóként, így szólt a kinevezésem, és innentől közel 40 évet dolgoztam folyamatosan az igazgatóságnál. A gyulavári gátórház tiszti-szobájában kaptam alvóhelyet (szálláslehetőséget).

A töltésüreg mélységét így is lehet ellenőrizni ☺ (1984)

Zeke János volt akkor az osztályvezető. A mai gyakorlat is az, hogy a kezdőknek a kezébe adnak terveket, szabályzatokat (amit nyilván nem kell túlzásba vinni), viszont nekem elég hamar önálló munkát is adtak. Ilyen volt a Sebes-Körös bal part helyreállítása a 9+200-31+400-ig, (magassági hiányos, padkás szelvényekkel). Akkoriban fenntartási keretből végezték ezeket a munkákat, amihez én a kiviteli tervet készítettem. A tervezés során kb. 1 hónapig kijártam a területre mérni, nagyon sok gátort megismertem, csapatba szerveződünk, sokat viccelődünk, vannak ebből az időből humoros történetek is.

Viszonylag hamar a 12.08-ra Sebes-Körös bal part Fokközi árvízvédelmi szakaszra neveztek ki szakasz-védelem vezetőnek. Ebben a beosztásban 16 évet töltöttem el. Kezdetben Körösladányban volt a védelmi központ, Juhász Gyuszi volt a területi felügyelő, ő volt a helyettesem, vele védekeztünk, később őt Kiszely Pista váltotta fel.

Az árvízvédelmi osztályon rögtön abba székbe ültél, amiből végül nyugdíjba mentél?

A kezdetekről nagyon nincsenek emlékeim. Talán először a mostani ügyeleti szobában ültem le a sarokba, Zeke János és Várkonyi Kálmán volt a szobatársam. Akkoriban a mai árvízveszt osztályvezetői szoba a társulati osztályé volt, Pugymer Gyuri ült ott. De gyorsan változtak a dolgok. Miután Zeke János 1982-ben elkerült az osztályról Várkonyi Kálmán lett az osztályvezető, neki szabadították fel a 37-es irodát, így az ügyeleti szobában, Galbáts Zoltán maradt, én meg vele szembe ültem, így telt el 2 év. 1984-ben Góg Imre bácsi nyugdíjazása után szabadult fel a szék, amiben aztán nyugdíjazásomig ültem.

1997-ben Várkonyi Kálmán osztályvezető nyugdíjba ment, az osztály vezetését Galbáts Zoltán vette át 1999-ig. Az osztályt 1999-2000 között Kiss Lajos vezette. 2001-től napjainkig Kisházi Péter Konrád az osztályvezető. 1999-ig az osztályon ügyintézőként dolgoztam, az Árvízvédelmi csoport vezetésével Kiss Lajos bízott meg 1999-ben. Az osztályvezető-helyettesi megbízásomat 2001. januárban Kisházi Péter Konrád osztályvezetőtől kaptam. Mindkét vezetői feladatot 2021. május 5-ig láttam el.

Milyen szakmai munkákra emlékszel szívesen, esetleg vagy rájuk büszke?

Rám bízta a holtmeder nyilvántartási terv elkészítését. Az 1980-as árvíz Hosszúfoki töltésszakadása után készítette el a VITUKI a holtmedrek morfológiai térképeit és utána nekem adták feladatba, hogy készítsek belőle egy használható nyilvántartási tervet. Minden egyes holtágat a helyszínen meg kellett nézni. Nekem akkor volt egy 125-ös MZ motorom, kaptam kilométerpénzt, vittem magammal egy jó nagy táblázatot, minden holtágnál megálltam, próbáltam kitalálni, hogy hol a meder, hol kezdődik az eleje, hol a vége, milyen szögben keresztezi a töltést, milyen látható nyomai vannak. Kategóriákat állítottam fel. Akkor még volt a vízügynek talajmechanikai laborja, feltáró csoportja, akik minden egyes holtágat legalább egy 10,0 m-es fúrással feltártak. Időnként összeült egy minősítő bizottság, amiben benne volt a főmérnök, az osztályvezető, a talajmechanikus meg én, és próbáltuk eldönteni, hogy az adott keresztezés már nem csak morfológiai, hanem talajmechanikai szempontból is veszélyes, mérsékelten veszélyes vagy nem veszélyes. Érdekes, hogy itt a színsor nem egyezik meg a KRESZ-szel, mert ugyan itt is a piros a legveszélyesebb, viszont a Főmérnök Úr úgy döntött, hogy a második helyre nem a sárga megy, hanem a zöld. Az volt az elve, hogy a holtmeder keresztezést jelző táblák színe minél inkább kiemelkedjen a terep háttér színéből. Az volt a véleménye, hogy a sárga az kevésbé tűnik elő, így valószínűleg akkor késő ősz volt, a sárga szín dominált. Erre nem volt központi utasítás, minden vízügy magának határozta meg a szempontokat. A holtmeder keresztezések nyilvántartásba vételének feladatát természetesen az OVH (Országos Vízügyi Hivatal) adta.

A munkában segítségemre volt egy érdekes dolog. 1986-ban szüleim Simaháton laktak, apukám gátörként, anyukám gátőrfeleséggént mindketten vízügyi alkalmazottak voltak. Abban az évben az 1974-ben épült Mérgesi tározó töltése szétrepedt, ez egy nagyon aszályos év volt. Goda Péter igazgatónknak volt egy dr. Szabó János ismerőse, aki a Pécsi Tudományegyetem geológiai intézeténél dolgozott, aki megbízást kapott, hogy jöjjenek el ide, és a geoz, akkor újdonságnak-számító elektromos méréssel (horizontális ellenállás szelvényezéssel, ki hogy nevezi) próbálják a keresztselektívákban kideríteni, hogy hol vannak a töltésben repedések, üregek. Ki is jöttek egy kisebb csapattal, én vittem ki őket a helyszínre, megmutattam, hogy hol vannak a repedések, ők keresztben leszúrták az érzékelőket, rákötötték a műszert, mérlesekelték rajta. A férfinak volt közben egy ú.n. *Lengyel pálcája*, ami ha jól emlékszem még csapágyazott is volt, meg a két végén hegyes gomb is volt rajta. Elővette a Simaháti udvaron és elkezdett sétálni vele. Megszólalt, hogy itt szennyvíz vezeték található (honnan tudja? - gondoltam). Arrébb ment, azt mondta, hogy itt megint van valami. Én meg pontosan tudtam, hogy mi hol megy, kábelek közművezetékek, stb., mivel az örtelep 1974-es építését is figyelemmel kísérhettem. Még gondoltam is, hogy ugyan már mit hülyéskedik? S akkor mondta, hogy ezzel a pálcával ezeket meg lehet keresni, próbáljam meg, azzal a kezembe adta. És akkor tényleg működött. Utána kipróbáltuk a töltés repedéseknél is, arra is működött, el voltam tőle képedve. Nagyon megtetszett nekem. Felhasználtam a holtmeder keresztezések helyének meghatározására is, ezzel a pálcikával nagyon jól ki lehetett tűzni a helyét. Érdekes, hogy ha egy rejtett Körös mederben, megy az ember ezzel a pálcával, akkor meg lehet számolni, hogy pl. 38-40 kis vízér fut rajta. Ez a szám jellemző az adott folyószakaszra, ami a nagysággal (mederszélességgel) függ össze, hiszen a Hármaskörösön akár 70-80 is lehet, míg a Kettős-Körösön kevesebb. Alkalmaztam közművek keresésre, töltésrepedések és üregek keresésére, árvízvédekezéskor pedig a töltésátázások folyamatának vizsgálatára, az árvízi jelenségek lokalizálására is. Beszereztem különböző könyveket, az első a „Varázssvessző tudománya” volt, ami egy gyakorlati útmutató. Abban benne volt a földszugárzás, a vízerek keresése, a Hartmann háló keresése, és ezek

egészségügyi hatásai. Így elkezdtem vele komolyabban foglalkozni. Az elmúlt 35 évben közel 40 lakást kimértem, többnyire csak ismerősöknek.

Segítettem a fenntartási-, és beruházási munkákban is, Góg Imre bácsinak, illetve Török Jánosnak. A szakma gyakorlati fortélyait, tudnivalóit elsősorban tőlük tanultam meg. Az 1980-as években az Osztály dolgozóival közösen mértük fel a Kettős-Körös baloldali hullámterét a Dobozi híd – Békési duzzasztó közötti szakaszon, ahol a töltésfejlesztés utáni hullámtér rendezés kiviteli tervét - benne a ma is meglévő ún. nyári gáttal – én készíthettem el. Ugyancsak én terveztem meg a Szanazugi klubház árvízvédelmét, a Szanazugi köteles kompot, valamint a Remetei közúti hídfő Fekete-Körös balparti árvízvédelmi fióktöltését.

Társadalmi munkában - a Beszédes József szocialista brigád tagjaként - terveztük meg újjáépíteni a Paradicsomi lakótelep, Határ u.-Szület u. közötti területének csapadékvíz elvezető hálózatát.

A mérnöki munka alapeszköze a szintező műszer, melyet sokszor kellett használni (2011)

Kb. 1983-tól, még Várkonyi Kálmán megbízására végeztem a részletes műtárgy-felülvizsgálatokat. Voltak korábbiak is jegyzőkönyvek, amiket munkám során felhasználtam. A részletes műtárgyvizsgálatok mai formáját, vezetett címsorait és terjedelmét kb. 30 évvel ezelőtt Nagy Mihály akkori gyulai szakaszmérnök dolgozta ki. Az azóta eltelt időben minden egyes vizsgálaton jelen voltam, nincs olyan jegyzőkönyv, amiben nem szerepelek. Az ütemezésre vonatkozóan Pálincás Lajos főmérnök úr adott szempontokat, figyelembe véve a műtárgyak ciklusidejét, 1-2-3-5 év, végül pedig egy kis munkabizottság határozta meg a vizsgálatok további ütemtervét. A vizsgálatok ütemezésénél és végrehajtásánál lényeges szempont, hogy mennyibe kerül a vizsgálat. Például a peresi műtárgyat, a mélyvezetés miatt a 30 év alatt mindössze kétszer láttam, míg például a mályvádi vízviszszavezetőt évente. Mivel ez a feladat az intézkedési tervben minden évben szerepelt, így azok felülvizsgálatát lehetőségek szerint el is végeztük. Szóval szép csendben belejöttem a szakmába.

Valamikor a 1990-es években készítettem el a Fekete-Körös bal parti töltés nyomvonalának korrekciós tervét a mályvádi szakaszon, tehát ismét tervezői munkám volt. Ezt a tervet ún. szakágazati tervezés keretében készítettem, amelyről korábban igazgatói utasítás is volt. A

Fekete-Körös bal part 7+400 tkm-ben elkészült töltéskorrekciónak már nem csak a tervezője, hanem a létesítmény felelőse és műszaki ellenőre is én voltam.

Az 1995-96-os árvíz után a Mérgesi víz visszavezető műtárgynak én lettem a létesítmény felelőse, míg a Fehér-Körös bal oldalán az új szivattyútelepnek Galbáts Zoltán, így mi párhuzamosan csináltuk a feladatokat. A talajmechanikai és a bűvár feltárásokat én végeztem.

Beruházási feladatokban is segitettem Török Jánosnak, és valamikor 1998-ban volt, amikor Pálincás Lajos rám bízta a Kettős-Körös jobb oldali töltésfejlesztés III. ütem létesítmény felelősi feladatait, a Dobozi híd-Békési duzzasztó közötti szakaszon. Utána jött a IV. ütem is 2002-2004 közötti években, ami mindössze 1164 fm-es volt, a duzzasztó alatti 24+016 tkm szelvényig. A töltésfejlesztési munkákhoz tartozott a hullámtéri anyagnyerőhelyek előkészítése és rekultivációja is. (pld. ott, ahol most az árvizes kísérleti helyszín van, Gyuri bácsi gyakorló helye). Amire különösen büszke vagyok az, hogy a töltésfejlesztés III. ütemében - az akkor hatályos bányatörvény sajátos értelmezése miatt - közel 3 évig én voltam a vízügyi igazgatóság első-, és ez idáig az utolsó kvázi bányavállalkozója. Én számoltam ki a kitermelésre került föld önköltségét, negyedévente elkészítettem a bányajáradék bevallásokat és 1999-ben részt is vettem a Hajdúszoboszlón megrendezett Országos Bányászati Konferencián is.

Kettős-Körös töltésfejlesztésének talajmechanikai utóellenőrzése (2004)

Azután változott a helyzet, bejött a pályáztatási rendszer, a Kettős-Körös jobb parti töltésfejlesztés átkerült Dénes Gyuri szárnyai alá.

2006-ban jelentősebb munkám volt egy Interreg pályázat keretében a Fehér-Körös bal parti árvízvédelmi út terveztetése. Az utóbbi években voltak a védképesség helyreállítási projektek, a legvégén pedig a Hármaskörös jobb parti 4,80 km töltésfejlesztés projektje, melyben műszaki ellenőrként vehettem részt, a Hármaskörös projektnek én voltam a szakágazati felelőse.

Árvízves pályázatainkat folyamatosan segítette szakmai tudásával (2020)

Érdekes dolog volt az árvízvédelmi öblözetek optimális sorolása is, azt az 1980-as években csináltuk, a munkába bevont kollegákkal közösen. Az öblözetek gazdasági értékének meghatározása munkaidőn túli külső mukavégzést is igényelt, ezért még pénzt is adtak érte.

Az 1980-as évek közepétől az OVF-nek több éves programja volt a töltések altalajának geoelektromos felmérése, amely el is tartott az 1990-es évek közepéig. Akkoriban jó néhányszor jártam a VITUKI-ban ez ügyben Fehér Árpádnál és a Hrehuss Gyurinál, sokat beszélgettem velük. Mindketten nagy balatoni vitorlázók voltak, így a beszélgetések során elkalandoztunk a hajózás meg a repülés területére is.

Foglalkoztam tankönyv írással és oktatással is. Az 1980-as években a középiskolai tankönyvírásba belecsöppentem, Goda Péter igazgatóntól kaptam a feladatot. A doktorijához készített tankönyv írásában az igazgatóságtól többen közreműködtünk, például Kiss Attila is.

A 2000-es években részt vettem a Megyei Munkaügyi Központ által szervezett árvízvédelmi munkás képzésekben is.

Az őszi bejárásokon figyelemmel kísérte védműveink állapotát, a gátőrökkel folyamatos volt a kapcsolata (2020)

Viszont 2014-ben a szarvasi főiskolára kellett elmenjek, ahol Dr. Bíró Tibor, a főiskola akkori dékánja rábeszélte egy e-learning típusú főiskolai tankönyv megírására, amelynek a címe: Vízépítés a talajmechanika alapjaival. Hát már a cím is elég összetett volt. 60 leckét kellett megírni, 60 x 1 órás anyagot. Az elektronikus (tanár nélküli) tankönyv forgatókönyvét kellett elkészíteni szerződés szerinti szoros határidőre. Elég nehéz volt, mert az érdeklődést felkeltő kérdésektől kezdve a szakmai rész megírásán túl az ellenőrzés, a tesztek megírása is a feladat része volt. A talajmechanikai és alapozási ismereteken túlmenően, került bele árvizes, folyamos, mezővízes téma is. Végül elkészült a 60 lecke, amihez lektort kellett szereznek. Ahelyett, hogy szóltam volna Laurinyecz Palinak, én kivártam, és végül a debreceni egyetem egy idősebb professzora dr. Thyll Szilárd István lett a lektorom, aki 16 leckét újraíratott velem, mert szerinte nem illettek bele a témába. Legyen benne több mezővíz, anyagtan, szóval megkínlódtam vele.

Aztán rá pár évvel később, 2017 augusztusában behívtak a főmérnök irodájába, hogy szeptember 1-től tanítani fogok Lukács Bélával meg Rétes Palival a Gyulai Szakképzési Centrum Székely Mihály Szakgimnázium és Szakközépiskola intézményében. Szakközépiskolában érettségizett diákok vizsgazdálkodó technikus képzésében kellett részt vennem árvízmentesítés témakörben. Előre megírt és jóváhagyott tematika alapján kellett oktatni, de megírt tankönyv, vagy tananyag az nem létezett, ezeket nekünk oktatóknak kellett megalkotni. Alaposan fel kellett készülni, mert hetente egy nap 7 órát kellett megtartani. Volt benne könnyű és persze nehéz téma is (automatizálás, pneumatika, gépészeti ismeretek). Itt összesen 6 diák volt, egynek nem sikerült a pótérettségije, végül öten maradtak és nem is voltak túlzottan érdeklődőek sem. Kellene volna, hogy vizsgabizottsági tag is legyek, de érdekes módon a vizsgakérdések között nem volt árvizes téma egy sem, viszont tele volt vízrajzos kérdésekkel, így Lukács Béla lett az érintett. Viszont kellett próbavizsgát gyakoroltatni. A diákokkal körülültünk egy asztalt, kérdeztük, beszélgettünk őket. Ekkor derült ki, hogy a kommunikációval egy kicsit bajban vannak. Hiszen én még év elején megkérdeztem tőlük, hogy hogyan szeretnék jegyet szerezni, s ők egyhangúlag az írásbeli számonkérést választották. S mikor eljött a vizsga kiderült, hogy ez hiba volt. Az egyéves képzés után egy udvarias levélben megköszönték a munkánkat, azzal, ha legközelebb is szükség lesz ránk, akkor szólnak. De azóta nem érkezett felkérés, pedig a tananyagot már másodszorra könnyebb lenne előadni. A problémám az egészszel az volt, hogy volt, aki megírta a tematikát, volt, aki megírta a vizsgakérdéseket, de ők nem beszéltek egymással, s nekünk ehhez a fix tematikához kellett ragaszkodni, feladat volt, hogy tanítsunk! Ez így nehezen ment, de megoldottuk.

Annyira széleskörű a szakmai tapasztalatod és tudásod, nem került-e szóba esetleg, hogy az OVF-be, Budapestre felkerülsz?

Nem, de mielőtt a vízügyhöz jöttem, még az egyetemen TDK munkákat készítettem, akkor a VITUKI-nál lett volna helyem, maradhattam volna Budapesten, ha nagyon akartam volna. De egyrészt ide kötött az ösztöndíjam, 5 év az nem kevés, meg ide kötöttek a szüleim, meg a Körös-vidéket borzasztóan szerettem, meg most is szeretem, így nem vetődött fel, csak akkor.

Melyik árvíz állított a legnagyobb kihívás elé?

Leginkább kihívás maga az árvízvédekezés, látványos, félelmetes, kockázatos. Ezen túlmenően jók voltak az árvízmentesítés szakmai munkái is.

Legnagyobb kihívás számomra az 1989-es árvíz volt, ami a Sebes- Körösön jelent meg egyedülként. Amikor a Mezőtelegdi tározó feltöltésekor megsuvadt annak a gátja, akkor annyi vizet engedtek a románok, hogy Körösszakálnál új LNV lett. Bár igaz, hogy csak 9 cm-rel haladta meg a korábbi legnagyobb vízszintet, de borzasztóan jött a víz, nagyon félelmetes volt. De jó volt a helyettesem, megosztottuk a feladatokat, én voltam a folyó alsó részén, ő meg a felsőn. Mire felkelt a nap fogtak egy buzgárnak tűnő képződményt Komádi alatt, aztán kiderült, hogy a kendergyár bennmaradt vízkivételi csöve volt, és olyan magasan jött a víz, hogy átfolyt rajta és úgy viselkedett, mint egy buzgár. Az árvíz után a csővezetéket eltávolították a töltésből.

Ügyeletvezetői munkám során a 2000-ben a trianoni védekezés volt emlékezetes. Nehézséget okozott, hogy nemzetközi ügyintézészt igényelt, listát kellett írni, hogy hány ember, hová megy, mennyi eszközt, járművet használtunk fel.

A 2001-es ukrainai árvíz esetén is szintén ezek voltak a feladatok. Több feladatot okozott, hogy a védekezés itt is nemzetközi volt.

Kifejezetten nekem a 2006-os árvíz is emlékezetes maradt, akkor lettem beteg a gyomrommal. Ekkor azt mondtam a kollegáknak, hogy mivel nem hagy aludni ez a nyavalyás betegség, én vállalom az állandó éjszakai ügyeletet. Csináltam jó néhány napon keresztül, de végül rá kellett jöjjenek, hogyha éjszaka dolgozok, a betegségem nappal sem hagy aludni. Így egy pár nap után olyan állapotba kerültem, hogy be kellett fejezzem a védekezést.

Van-e valami olyan útravaló a tarsolyodban a kollégáidnak és a vízügyi pályára iránt érdeklődő fiataloknak, amellyel a vízügy, illetve az árvízvédekezés irányába terelnéd őket?

Ez egy érdekes dolog. Fontos az árvízvédelmi elköteleződés, mert ez egy borzasztóan fontos munka, sok embert érint, megvan benne minden, aminek adrenalin növelő hatása van. Akik kint védekeznek, azok ezt pontosan tudják, kockázatok vannak benne. Ugyanakkor változatos is, hiszen nem csak az operatív védekezésben kell részt venni, hanem meg kell alapozni a hozzátartozó művek fejlesztését. Az eltelt 40 év alatt fejlődött a szakma, sokat fejlődött a számítástechnika. Annak ellenére, hogy a VITUKI épülete már nem létezik, de volt egy jelentős időszak, amikor a kutatás-fejlesztésre nagy figyelmet fordított az ország. Aztán volt mikor azt gondolta, hogy ilyenre nincs is szükség, most viszont újból azt az időszakot éljük, hogy talán van szükség rá, csak most már az épület nincs meg, de úgy gondolom, hogy attól még működhet a dolog. Aki ezt a szakmát választja, annak szeretnie kell, kitartás kell hozzá, el kell viselni a pofonokat, meg a jó dolgokat is. Ez egy hullámvölgyes szakma, vannak benne nagy hullámok, vannak benne apróbbak. Szerintem a rendszerváltás alatt a vízépitő szakma leejtőre került, de annak az alján már túl vagyunk, a Bős-Nagymaros ügye miatt jó mélyre süllyedt, de reméljük, hogy utóbb rájön a társadalom, meg mindenki, akit ez érint, hogy erre a szakmára szükség van!

Árvizes kollégákkal az osztályon (2021)

Biztos van az emlékezetedben néhány humoros/érdekes történet vízügyes pályafutásod során, mely megesett veled, legyen az a védekezések időszaka, vagy „békeidő”.

A korábban említett egyetemi vicces emlékeim:

Az egyik egy fizika vizsga volt. Fizika órák helyett mi a koleszben nagyon jókat aludtunk, elszabotáltuk a bejárást, úgy voltunk vele, hogy mivel szakközépiskolát végeztünk, mi mindent tudunk fizikából. Egyszer valami fontos vízépítő tárgyból volt írásbeli vizsgánk meg szóbeli szigorlat. Ez úgy történt, hogy megcsináltuk az írásbelit, de a szóbeli nem a következő napon volt, hanem egy nappal később. Erre a köztes napra volt kiírva egy fizika vizsga. Én az istennek nem akartam elmenni rá, de hát Dobi Laci rábeszélte, mondván, hogy ugyan már, kirázzuk a kisujjunkból. Végül elmentem erre a vizsgára, s végül éppen-éppen egy kettést össze bírtam szedni, de azt is úgy, hogy az írásbeli után még szóbelire is kihívtak, a beton járda alatti ágyazat víztelenítése került szóba. A vizsga borzasztó nehéz volt, eldöntöttem, hogy soha többet ilyet nem csinálok, hogy készületlenül megyek el. Mert én úgy szerettem vizsgázni, hogy kitűztem az időpontot, utána volt 4-5 nap, vagy akár 10 is a felkészülésre, s akkor biztosan meg tudtam csinálni.

A másik kettesem az nem ilyen szempontból született, az mechanika volt, Roller Bélánál. Ő híres volt, hogy nagyon sok embert kirúgott. A vizsgám nála írásbeli volt. Aki megírta az kivitte hozzá, le is osztályozta. Nekem borzasztó nehéz feladatom volt, egy óriási hordót (hengert) kellett lépcsőn fölgördíteni egy feszítő vassal, ki kellett számolni, hogy hol milyen erők hatnak a lépcső élén, meg a paláston. Nagyon nem bírtam megcsinálni, akárhogy szenvedtem. A lényeg, hogy már mindenki kiszóródott a végén egyedül maradtam a hátsó sorban, de mondta, hogy csináljam nyugodtan. Egyszer csak azt vettem észre, hogy horkol a tanár, hű mondtam ez nagyon jó, akkor rengeteg időm van, nyugodtan dolgozhatok. Egyszer úgy éreztem, hogy na, végre most már meg van a megoldás, csak akkor meg az lett a kérdés, hogy hogyan kellene felébreszteni a tanár urat, így nagy csörgéssel elővettem a logarlécet, amire fölébredt. Rögtön mondta is, hogy na, akkor hozza ki. Kiviszem, nézegeti-nézegeti, végül azt mondja, hát itt is van egy kis hiba benne, ott is van benne, így végül adott egy mentő kérdést, amit már ott az asztalnál kellett megoldanom. Adott egy kettős Y tartót, hárompontos

csuklóval, megnyomta egy 1 Megapond-os erővel, és meg kellett határozni, hogy hol, milyen erő hat, hatásábrát kellett készíteni. Na ezt nagyon tudtam!! Gyönyörűen megrajzoltam, kiszámoltam az erőket, így kaptam végül egy picike kis kettést.

Itteni életemben nem olyan régen történt, hogy kitűzték az önkormányzati szemlét Gyomaendrődre, amit magamra szignáltam. Fölvettem az autót, elautóztam, figyeltem, hogy időbe odaérjek, sosem szerettem késni. Fogadtak is rögtön, beszélgettünk egy kicsit, kérdeztem, hogy hol vannak a többiek, mire mondták, hogy a szemle egy hónap múlva lesz. Elővettem a meghívót és láttam, hogy nem szeptember 27-re, hanem október 27-re szól. Így jól elbeszélgettünk és utána haza indultam. Ez nekem egy nagy melléfogásom volt.

Aztán nem velem esett meg, de én is részt vettem benne, mint említettem sokat segítettem Török Jánosnak. Az 1980-as évek vége felé folyt a Kettős-Körös bal oldali fejlesztése. Ez volt az az időszak, amikor egy év alatt 10 km töltést erősítettünk meg, tehát nem hét év alatt hármat, hanem egy év alatt 10-et! Ez úgy ment, hogy volt a földmunkagép üzem dolgozott a fejlesztésen, meg a Szarvasi Tangazdaság idegenként. János egyszer megbeszélte a munkavezetővel, hogy másnap 9-kor találkozunk a mezőberényi Petőfi emlékműnél. Mi ki is mentünk a berényi híd bal oldali hídfőnél lévő emlékműhöz, vártunk, vártunk. János pizszokul dühöngött, hogy micsoda fráter ez, nem tartja be az alapvető szabályokat! Végül telefonon konzultáltak. A koma elmondta, hogy ő ott volt a Petőfi emlékműnél a belvárosban, a kultúrház melletti Petőfi szobornál, ő oda ment. Végül megbeszéltek, hogy a helyszínt illetően elértették egymást, mindenkinek igaza volt, de a találkozó nem tudott összejönni. Később aztán ezt lehetett pótolni.

Mesélj egy kicsit nekünk a Körös-Kupáról, mennyire kötődik hozzád?

A kupa 1981-ben kezdődött, így a legelsőn nem vehettem részt, hiszen az valamikor májusban volt, én még akkor iskolába jártam, szeptemberben jöttem ide.

A Körös Kupán szurkolóként (2007)

Kezdetben három vízügyi igazgatóság játszott ebben, Szeged, Szolnok és Gyula. Az eredeti célja az volt, hogy a három társ vízügy árvízvédelmi és folyószabályozási osztályának dolgozói megismerjék egymást, hogyha telefonon konzultálunk árvíz ügyben, tudjuk, hogy

kivel beszélünk. Amikor 10 egynéhány év után az akkori debreceni igazgató nyugdíjba ment, Kóthay Laci lett az igazgató, utána csatlakoztak a debreceniek is. Hiszen a kupa részben igazgató függő is volt, mert aki nem csípte a sportot (a focit), az nem akart áldozni rá, az azt mondta, hogy inkább nem, aki meg olyan, mint Laci, az pártolta. Maga a kupa vándor kupa volt, évente került megrendezésre, és mindig más vízügynél volt, forgóban. Volt olyan szabály, ha valaki egymás után háromszor megnyerte, akkor magát a kupát meg is tarthatta (van belőle több a szekrényben). Aztán elég hamar eredmény centrikus lett, főleg a gyulaiak akartak nagyon nyerni, így elkezdtek bővíteni a résztvevők körét. Hamar az lett a kritérium, hogy aki az árvízvédelmi szervezeti beosztásban be van osztva, az már focizhat a Körös Kupában, így ilyen alapon az MBSZ-től voltak jó focisták a csapatban, például Sass Józsi meg a többiek. Volt is vita, hogy nálunk voltak klubokban igazolt focisták is, de mivel a vízügynél voltak alkalmazásban, és benne voltak a szervezeti beosztásban, így részt vehettek a mérkőzéseken. Sokat megnyert a KÖVIZIG ezekből, közel a felét az összesnek. Azután a 2000-es évek elején jöttek a megszorítások így a kupa elmaradt.

Közel 10 évnyi szünet után 2019-ben folytatódott, a szolnokiak kezdeményezésére. Ma már a számítástechnika fejlődése miatt az eredeti szándék nem értelmezhető. Hiszen amikor elkezdődött még telefonon kellett felhívni például Polgár Lacit, hogy most már árvíz van a KÖVIZIG-nél, majd küldünk jelentést. Ma már küldünk egy e-mailt. Jó volt az is benne, hogy játékvezetőnek, partjelzőnek az OVF-től kértünk fel embereket, hogy ők is ott legyenek, akkor ez nagyon hasznos esemény volt. Ma már, ha felmegyünk az OVF-be gyakorlatilag senkit sem ismerünk ott.

Milyen terveid vannak a nyugodt nyugdíjas évekre?

Lakásfelújítás, gyermekeim segítése, kertészkedés. Szeretünk utazni, legtávolabb 2020-ban Zanzibárban voltunk, talán ilyen messze már nem jutunk el, de sohasem lehet tudni. Most legutóbb Noszvajon voltunk 4 napot, ősszel lesz a nyugdíjas klubnak egy kecskeméti kirándulása, meg ősszel még elmegyünk 4 napra Csokonyavisontára. Rajta van a bakancslistán Szentpétervár, Rózsa nem jutott el, mikor vízügyes volt. Sokat jártunk az Adrián, Nyugat-Európában, talán kelet felé nem jártunk, kivéve persze Erdélyt. Erdély szép hely, sok helyre eljutottunk már (Medve-tó, Békás-szoros, Székelyföld, Brassó) de persze vannak, még helyek ahová szeretnénk elmenni, elsősorban Észak-Erdély területére. Engem Izland is vonz, vajon milyen lehet a sarkkör környéke, és a fehér éjszakák. Finnország, Norvégia e tájai szép lehet, szeretném látni, de az Amerikai földrész biztosan kimarad.

Gyuláról nem akarunk elköltözni, anyukám 85 éves, ha gondozásra szorul, szeretnék mellette lenni Köröstarcsán.

Köszönöm az őszinte, nyitott interjút, jó egészséget, hosszú boldog, nyugodt nyugdíjas éveket kívánok!

Kőváriné Szabó Erzsébet